

A Magyar Köztársaság Nevében!

A Pécsi Ítéltábla a Mátraholding Rt. felszámoló (1146 Budapest, Cházár András u. 9.) által képviselt **felperes neve** (felperes címe) felperesnek a Dr. Fodor Ügyvédi Iroda (7400 Kaposvár, Teleki u. 6. I/1.) által képviselt **alperes neve** (alperes címe) alperes ellen közös tulajdon megszüntetése iránt indított perében a Somogy Megyei Bíróság 1.G.40.076/2003/222. számú ítélete ellen az alperes 225. sorszám alatt benyújtott fellebbezése folytán megtartott nyilvános tárgyaláson meghozta a következő

í t é l e t e t:

A másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét fellebbezett részében részben megváltoztatja:

- a faház, a karámkerítés villanypáasztorral, a terménydaráló, a pulykaól és a sertésól vonatkozásában a közös tulajdon megszüntetését mellőzi,
- az alperes pénzbeli marasztalását 889.072 (nyolcszáznyolcvankilencezer-hetvenkettő) forintra felemeli,
- az alperes Briggs kerti traktor és Briggs motoros fűkasza kiadására kötelezését mellőzi,
- a keresetet ezt meghaladó részében elutasítja.
- A felperes által fizetendő elsőfokú perköltséget 2.384.790 (kettőmillió-háromszáznyolcvannégyezer-hétszázkilencven) forintra, a felperes által fizetendő elsőfokú eljárási illetéket 828.000 (nyolcszázhuszonnyolc) forintra felemeli, az alperes által fizetendő elsőfokú eljárási illetéket 72.000 (hetvenkettőezer) forintra leszállítja.

Kötelezi a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az alperesnek 455.800 (négy százötvenötezer-nyolcszáz) forint másodfokú perköltséget.

Az ítélet ellen fellebbezésnek helye nincs.

I n d o k o l á s

Az elsőfokú bíróság megállapította, hogy a felperes 1998. június 12-én megállapodást kötött kültagjával, Cs. A.-al (aki 1998. augusztus 1-től a társaság beltagja). Ebben rögzítették, hogy a felperes a tulajdonát képező S., P. u. ... szám alatti ingatlanon egy falumúzeumot hozott létre, melynek célja őshonos állatok kiállítása és bemutatása. Az állatállomány (melynek része volt 47 db mangalicasertés) tulajdonosa Cs. A. volt.

A felperes és az alperes elhatározta, hogy őshonos háziállat bemutató törzstelepet hoz létre állami támogatás felhasználásával. 1999. június 30-án a Földművelésügyi és Vidékfejlesztési Minisztériummal támogatási szerződést kötöttek. A támogatás összege 2.176.000 forint volt. 1999. június 30-án a felperes kölcsönszerződést kötött az Ö. és V. Takarékszövetkezettel 7.200.000 forint éven túli forgóeszköz hitel felvételére.

1999. július 15-én a felperes és az alperes írásban megállapodott abban, hogy a Magyarországon őshonos háziállat fajtákra génbanki bemutatóteret és törzstelepet hoznak létre az alperes tulajdonát képező s. hrsz.-ú, 10 hektár 8204 m² nagyságú, 178,59 AK értékű termőföldön. Rögzítették, hogy a földterületből 5 hektár már rét, a további területeket közös költségen a későbbiekben az állatok számára takarmányként szolgáló növényzettel telepítik be. Az ingatlan értékét a felek 1.500.000 forintban állapították meg. A felperes vállalta, hogy a megállapodás aláírásától számított 10 napon belül 1.500.000 forint értékben őshonos mangalicasertés törzsanyagot bocsát rendelkezésre, ami körülbelül 60 sertésnek felel meg. Megállapodtak abban is, hogy különböző pályázati alapokból és egyéb forrásokból a területet karámkerítéssel, villanypáasztorral és drótkerítéssel bekerítik és széttagolják, az állatok elhelyezésére szolgáló szálláshelyeket, őrházat, etető és itató helyeket, takarmánytárolókat létesítenek fából, a területet és a beruházásokat a további igényeknek megfelelően, folyamatosan bővítik. Rögzítették, hogy mindennemű felmerülő költséget és kiadást fele-fele arányban közösen viselnek, és ugyanilyen arányban osztják meg a nyereséget.

1999. augusztus 7-én a felperes akkori tagjai, Cs. A., M. Sz. és Cs. J. megállapodást kötött egymással. Ebben rögzítették, hogy Cs. A. több éve begyűjtött mangalicái a s.-i mangalicatelepre kerülnek. Cs. A. megállapodott a felperessel abban, hogy a S., P. u. ... szám alatti 49 db 100-150 kg súlyú mangalicát Cs. A. tulajdonjogának megtartása mellett a felperes átveszi törzskönyvezésre és szaporításra. A szaporulat a felperes tulajdonába kerül. A felperes vállalja, hogy a kieső állatokat a szaporulathoz pótolja.

A felek között létrejött megállapodás alapján a s.-i hrsz.-ú telepre 49 db mangalicát, emellett őshonos baromfikat, pulykákat, gyöngyösöket és kecskéket szállítottak. A területen felállítottak egy faházat, karámkerítést létesítettek villanypáasztorral, terménytárolót, pulykaólat, sertésólat, vadhálós kerítést létesítettek.

A Földművelésügyi és Vidékfejlesztési Minisztérium 1999. szeptember 3-án ellenőrzést végzett. Az itt felvett jegyzőkönyvben megállapították, hogy a tervezett állatférőhelyek már elkészültek, megvalósult a telep védelmét szolgáló kerítésrendszer is, a bemutatásra tervezett állatok jelentős részét már betelepítették, az infrastruktúra kialakítása folyamatban van.

Az alperes és S. É. 2001. március 1-jén megalapította a S.-M. Kft.-t. A társaságot a cégbíróság 2002. május 2-án bejegyezte. az alperes nem pénzbeli hozzájárulása 1.500.000 forint volt, amely az alábbi vagyontárgyakból tevődött össze:

- egy darab faszerkezetű terménytároló	60 m ²	400.000 Ft
- egy darab faszerkezetű öt fiókos sertésól	50 m ²	200.000 Ft
- egy darab faszerkezetű baromfiól	100 m ²	400.000 Ft
- egy darab faszerkezetű faház szerszámtárolóval	25 m ²	400.000 Ft
- egy darab palánk-kerítés fából	120 m ²	100.000 Ft

S. É. nem pénzbeli hozzájárulása 50.000 forint, mely az alábbi vagyontárgyakból tevődött össze:

- egy darab STYL BT 360 gödörfúró	300.000 Ft
- egy darab STYL 028 motorfűrész	60.000 Ft
- egy darab Briggs Motoros fűkasza	40.000 Ft
- egy darab Briggs 027 5 LE kerti traktor utánfutóval és adapterekkel	100.000 Ft

Az APEH végrehajtási eljárást indított a S.-M. Kft.-vel szemben, amely során lefoglalt egy HONDA kistraktort rotációs kapával, egy FENGUSU traktort, Stihl motorfűrész és egy hőszigetelt faházat. Utóbbit S. É. 62.500 forintért megvásárolta. A S.-M. Kft.-t felszámolási eljárást követően 2005. július 12-én a cégbíróság a cégjegyzékből törölte.

A felek között időközben megromlott a viszony, ezért 2001. szeptember 8-án a felperes egy - tartalmát tekintve - felmondó levelet küldött az alperesnek.

A felperes ellen a Veszprém Megyei Bíróság előtt felszámolási eljárás indult, a felszámolás kezdő időpontja 2007. szeptember 6.

A felperes keresetében a köztük fennállt polgári jogi társaság megszűnése folytán a vagyon megosztását kérte. Ennek alapján a többször módosított keresetében 25.450.752 forint, és annak 2001. szeptember 30-tól a kifizetésig járó kamatai

megfizetésére, ingóságok kiadására illetve ellenértékük megfizetésére kérte az alperest kötelezni.

Az alperes a kereset elutasítását kérte. Álláspontja szerint a felperes mindössze 15 db sertést bocsátott rendelkezésére, ennyi állat jelenleg is megvan, ezt hajlandó az alperesnek kiadni. Az állományt lopások, kannibalizmus és egyéb elhullások tizedelték, az állomány fennmaradt részét pedig Cs. A. értékesítette. A hiányzó szaporulat a felek közös vesztesége, és nem bizonyítható, hogy az állomány elpusztulása, eltűnése bármelyik félnek felróható. A közös vagyontárgyak másik felét a felépítmények teszik ki, az alperes szerint a felépítmények alperes és S. É. apportjaként a S.-M. Kft. tulajdonába kerültek, majd azokat a végrehajtási eljárásban árverés útján értékesítették. A felperes követelésével szemben az alperes beszámítási kifogást is előterjesztett.

Az elsőfokú bíróság a keresetet részben megalapozottnak találta:

- a s.-i hrsz.-ú ingatlanon létesített faház, karámkerítés villanypásztorral, terménytároló, pulykaól, sertésól, vadhálós kerítés építményeken a felek között fennálló közös tulajdont megszüntette úgy, hogy azokat az alperes tulajdonába adta, és kötelezte az alperest, hogy 15 napon belül fizessen meg a felperesnek 749.072 forintot,
- kötelezte az alperest, hogy 15 napon belül fizessen meg a felperesnek 4.143.900 forintot és ennek 2001. szeptember 30-ától számított kamatait,
- kötelezte az alperest, hogy 15 napon belül adjon ki a felperesnek 15 db mangalicát, 900.000 forint értékben,
- kötelezte az alperest, hogy 15 napon belül adjon ki a felperes részére 1 db vaskályhát 11.000 forint, műbőr kanapét 20.000 forint, két széket 12.000 forint, üvegasztalt 15.000 forint, 2 függönyt tartóval 6.000 forint, Briggs motoros fűkaszát 40.000 forint, Briggs kerti traktort utánfutóval, adapterekkel 100.000 forint, nagy terménydarálót 65.000 forint, 5 db kéziszerszámot 6.250 forint, két db etetőt 12.000 forint értékben. Ezt meghaladóan a keresetet elutasította, és kötelezte a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az alperesnek 959.034 forint perköltséget, és az állami adóhatóság külön felhívására 675.000 forint eljárási illetéket. Az alperest 225.000 forint eljárási illeték megfizetésére kötelezte.

Az ítélet indokolásában az elsőfokú bíróság megállapította, hogy a felek között a Ptk. 568. § (1) bekezdése szerinti polgári jogi társaság jött létre, melynek keretében a felek a gazdasági tevékenységet is igénylő közös céljuk elérése érdekében az ehhez szükséges vagyoni hozzájárulást közös rendelkezésre bocsátják. A tagok vagyoni hozzájárulása a Ptk. 569. § (1) bekezdése szerint közös tulajdonba megy át, de a társasági szerződés úgy is rendelkezhet, hogy a vagyoni hozzájárulás, illetve annak meghatározott része közös használatukba kerül.

Az elsőfokú bíróság L. L. építész szakértő véleménye alapján megállapította, hogy a felek közötti jogviszony megszűnésekor, 2001. szeptemberében a felépítmények 1.773.271 forintot képviseltek. A felépítmények a felek közös tulajdonába kerültek (Ptk. 571. §), és az ingatlan alkotó részévé (Ptk. 95. § (1) bekezdés) váltak. Ezeket

le lehet bontani, szét lehet szedni, de ezáltal értékük, használhatóságuk számottevően csökkenne. A felek által létrehozott felépítmények az alperes tulajdonában lévő ingatlanon létesültek, ahhoz kötődnek, a társaság megszűnése óta eltelt időben azokat kizárólag az alperes használta. Erre figyelemmel a megszűnés óta a használattal az időmúlással bekövetkezett állagromlást, értékcsökkenést az alperesnek kell viselnie. Ezért a vagyont az elsőfokú bíróság úgy osztotta meg, utalva a Ptk. 148. § (2) bekezdésére, hogy a felépítményeket az alperes tulajdonában adta, és fele értékük megfizetésére kötelezte az alperest.

Vizsgálta az elsőfokú bíróság az alperes ellenkérelme alapján azt, hogy a felépítmények nem kerültek-e a S.-M. Kft. tulajdonába. Az alperes állítása szerint Cs. A., mint magánszemély 1.500.000 forint kölcsönt kapott az alperestől és feleségétől. Ennek a törlesztése úgy történt, hogy a felperes a Cs. A.-al szemben fennálló tartozása fejében az apport tárgyainak tulajdonjogát Cs. A.-ra átruházta. Ő ezt a saját kölcsöne törlesztéseként az alperesnek és feleségének továbbadta. Az alperes azonban ezt az állítását az elsőfokú bíróság megítélése szerint nem tudta bizonyítani, de a kölcsönadás megtörténte sem alapozná meg önmagában az apport jogszerűségét, hiszen itt legfeljebb Cs. A. magánkölcsönéről lehet szó. Azt szintén az alperesnek kellett volna bizonyítania, hogy a felperes átruházta az egyébként eredetileg nem vitásan a betéti társaság tulajdonát képező dolgokat Cs. A.-ra. Erre vonatkozó bizonyítékot az alperes nem szolgáltatott. Ezért a bíróság az apport tárgyait, illetve értéküket - amelyeket a társaság működéséhez a felperes rendelkezésre bocsátott - figyelembe vette az elszámolás körében.

A mangalicatelepen a faházba elhelyezett ingóságok meglétét az alperes nem vitatta, a megadott értéküket az elsőfokú bíróság reálisnak találta, szakértő kirendelését a felek nem indítványozták.

Az elsőfokú bíróság mérlegelve az összes adatot, bizonyítékot elsősorban a Cs. A. által kiállított mezőgazdasági adatlapban foglaltakat és az Országos Mezőgazdasági Minősítő Intézet felmérését, megállapította, hogy a mangalica állomány induló létszáma 49 db volt. A létszám alakulására, változására vonatkozóan semmilyen nyilvántartás nem állt rendelkezésre. A bíróság dr. H. J. mezőgazdasági állattenyésztési szakértő véleménye alapján a 49 db-os induló állományt alapulvétele a perbeli időszak tartási költségeit 14.810.000 forintban, a vállalkozás adózatlan eredményét 2.774.500 forintban határozta meg. Megállapította, hogy a közös gazdálkodás megszűnésekor felosztható aktív vagyon nincs. A polgári jogi társaság fennállásáig a bevételekből való részesedést egyenlő arányúnak vélelmezve a bíróság a ráfordításokhoz, költségekhez való hozzájárulás nem egyenlő mértékére figyelemmel ezek megtérítésének különbözetéről rendelkezett. Ebben a körben megállapította, hogy az állatok részére szolgáló takarmányozási költségből 1.500.000 forintot az alperes biztosított, az átadott területen lévő rét formájában. A felperes becsatolta azokat az A. SZ. Rt. által kiállított számlákat, amelyekkel a kiegészítő szemestakarmány megvásárlását bizonyította. Az állatok által lelegelt, a területen megtermelt haszonnövények értékét is megtérítette a felperes, mert az 574.147. sorszámú 1.680.000 forint összegű

számla szerint a perbeli földterület művelési, vetési költségét az alperesnek megfizette. Az alperes azt állította, hogy a számla mögött tényleges teljesítés nem volt, célja az FVM felé elszámolás volt. A felperes főkönyvi kivonatából azonban megállapítható, hogy ténylegesen megtörtént az 1.680.000 forint átutalása, ezt támasztja alá az említett készpénzfizetési számla is. Az alperes számlájával szemben a felperes is kibocsátott két számlát az 1999. július 5-ei keltezésű ZB 554894. számú 1.092.000 forint összegű, és az 1999. július 26-ai keltezésű ZB 514892. sorszámú 582.400 forint összegű készpénzfizetési számlákat. Állítása szerint ezek voltak a fiktív, 1.680.000 forint összegű számla ellentételezései. Ez utóbbi két számla esetében azonban nem igazolták a teljesítést. A költségek között munkabér címén felmerült költségeket a szakértő 3.600.000 forintban határozta meg. Cs. A. a perbeli időszak egy részében feleségének betegsége miatt akadályozva volt a személyes munkavégzésben, ezért a bíróság a munkavégzés költségei terén az alperes javára többletteljesítményt vett figyelembe, és az alperes javára 1.881.100 forintot, a felperes javára 1.718.900 forintot számolt el.

Összességében az elsőfokú bíróság megállapította, hogy a takarmányozás 8.810.000 forint összegű költségének felét a felperes javára az alperes köteles megtéríteni, míg az alperes javára a megállapodás alapján természetben biztosított haszonnövények kapcsán 750.000 forint, a személyes munkavégzésre figyelemmel 81.100 forint megtérítési igénye keletkezett. Így a bíróság összességében az alperest 3.573.900 forint megtérítésére kötelezte.

Az elsőfokú bíróság az eljárás során nem tudta felderíteni, hogy mi lett a felperes által biztosított 49 db mangalica sorsa. Ezért úgy tekintette, hogy meg nem létükben, esetleges értékesítésükben, levágásukban a felek egyenlő arányban vették ki a részüket. A 49 db állat értéke 49 x 60.000 forint, ennek felével 1.470.000 forinttal az alperes tartozik elszámolni a felperes felé. A másik felét a bíróság úgy tekintette, hogy azokkal a felperes rendelkezett, így ezek megtérítésére, kiadására nem tarthat igényt. Ily módon a Ptk. 578/A. § (1) bekezdése alapján 15 db mangalica természetbeni kiadását rendelte el a bíróság 15 x 60.000 forint értékben, míg a fennmaradó 570.000 forint pénzben történő megfizetésére kötelezte az alperest.

Az elsőfokú bíróság alaptalannak találta az alperes beszámítási kifogását arra tekintettel, hogy a földterülettel együtt a felépítmények is az alperes tulajdonát képezik, az alperes továbbra is használhatja, hasznosíthatja ezeket az épületeket - rendelkezési joga körében azt tesz velük, amit akar - saját költségére. A polgári jogi társaság megszűnésekor meglévő mangalicákat a társaság megszűnésekor ki kellett volna adni a felperes részére. Ha ez megtörtént volna, a beszámítási kifogásban érvényesített költségek (állatgondozás, takarmányozás,) sem merültek volna fel. Azzal, hogy az alperes jogszerűtlenül magánál tartotta az állatokat, az ő hibájából felmerült költségek megtérítésére nem tarthat igényt. A bíróság álláspontja szerint 49 állat került a telepre, de a szerződésben rögzítettől kisebb létszámot az alperes a közös gazdálkodás alatt nem kifogásolta, azt tudomásul vette. Lényegében a felek ráutaló magatartással a szerződést módosították. Az alperes

nem bizonyította, hogy bármikor is sérelmezte volna a kialakult helyzetet, ezért erre hivatkozva kártérítési igényt nem támaszthat.

Az ítélet ellen az alperes jelentett be fellebbezést. Kérte, hogy a másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét változtassa meg, a keresetet teljes egészében utasítsa el a következőkre tekintettel:

Az alperes álláspontja szerint a felépítmények az alperes és S. É. apportjaként a S.-M. Kft. tulajdonába kerültek, így már nem képezik a felek közös tulajdonát, a közös tulajdon megszüntetésének nincs helye. A felépítmények közül a faházat az APEH lefoglalta, és végrehajtási eljárásban árverés útján értékesítette, míg a többi felépítményt nem tartotta piacképesnek, így a lefoglalásra sem került sor. Az alperes álláspontja szerint a megyei bíróság nem értékelte megfelelően dr. Á. J. tanúvallomását, amely az alperes állítását alátámasztja. Amennyiben a másodfokú bíróság álláspontja szerint a felépítmények a felek közös tulajdonát képezik, akkor a közös tulajdont meg kell szüntetni. Ennek elsődleges módja a természetbeni megosztás. Az alperes álláspontja szerint a felépítmények nem a földterület alkotórészei, hanem ingóságnak minősülnek. A megosztás esetén nem a polgári jogi társaság megszűnéskori, hanem a közös tulajdon megszüntetésének idején fennálló forgalmi értéket kell alapul venni. Amennyiben a természetbeni megosztásra a bíróság nem lát lehetőséget, megváltás esetén az alperes a felépítményekre nem tart igényt, azokat vállalja kiadni a felperes részére, és megváltási árra tart igényt.

Az ítélet rendelkező részében felsorolt ingóságok közül az alperes vállalja kiadni a vaskályhát, a műbőr kanapét, 2 db szék, az üvegasztalt, 2 db függönyt tartóval, 6 db kéziszerszámot és 2 db etetőt. Kérte azonban mellőzni az ítélet rendelkező részében megjelölt értékeket. Álláspontja szerint a felperes nem bizonyította az ingóságok forgalmi értékét. Nem bizonyította a felperes azt sem, hogy a terménydaráló az alperes birtokában van. A motoros fűkaszt és a kerti traktort az alperes és felesége 2000-ben a S.-M. Kft.-be bevitte, így azok kiadását nem az alperestől lehet követelni.

Kérte az alperes, hogy a másodfokú bíróság azt állapítsa meg, hogy 1999-ben a közös gazdálkodás megindulásakor a felperes 15 állatot szolgáltatott. Álláspontja szerint a dr. H. Z. készítette modellszámítás nem alkalmazható, mert az állatállomány változása nem volt követhető. A felperes nem bizonyította azt, hogy mekkora mennyiségű takarmányszükséglete volt az állatoknak, így az általa becsatolt számlák alapján javára többletköltség viselés nem állapítható meg. Az alperes a fellebbezésben illetve annak kiegészítéseiben a bizonyítékokat részletesen értékelte, egyebek mellett ismételten hivatkozott arra, hogy az alperes által kiállított V 3574147. számú számla mögött tényleges gazdasági esemény nem volt. A számla kiállítását a felperes kérte az alperestől annak érdekében, hogy az beállítható legyen a Földművelésügyi és Vidékfejlesztési Minisztériummal Budapesten 1999. június 30. napján kötött támogatási szerződés elszámolásához. A számlán nem szerepel az a megjegyzés, hogy a számla szerinti 1.680.000 forintot

a felperes az alperesnek megfizette. Azoknál a számláknál ugyanis, amelyeknél a pénzbeli ellenértéket a vevő vagy a megrendelő a számla kiállításával egyidejűleg kifizeti, a számla kibocsátója a fizetés tényét a számlán „fizetve” megjelöléssel ismeri el. Ezen a számlán ilyen elismerés nem volt. Az alperes a kifizetést sem a számla kiállításával, sem azt követően nem ismerte el.

Az alperes a fellebbezésében kérte azt is, hogy a másodfokú bíróság a perköltség összegét az alperes és jogi képviselője között létrejött megbízási szerződés alapján állapítsa meg (a pernyertesség 10 %-ának megfelelő összegben az elsőfokú eljárásban, és 5 %-ának megfelelő összegben a másodfokú eljárásban).

A fellebbezés részben megalapozott.

Az elsőfokú bíróság által megállapított tényállásból a másodfokú bíróság mellőzi azt, hogy a felek megállapodása alapján a s.-i hrsz.-ú telepre 49 db mangalicát szállítottak ki, ehelyett tényként állapítja meg, hogy 1999. őszén a telepre szállított mangalicák száma 15 volt.

Az egyebekben helyesen megállapított tényállás alapján az elsőfokú bíróság érdemben helyesen foglalt állást a felépítményeket illetően az alperes megtérítési kötelezettsége fennállásáról és azok értékéről, a kiadandó ingóságok köréről és pénzbeli egyenértékéről, tévedett azonban a felperes javára elszámolt takarmányozási költség tekintetében és a mangalicákat illetően a kiadási kötelezettségen túlmenően fennálló megtérítési kötelezettség tekintetében is.

Az elsőfokú bíróság vadhálós kerítés kivételével tévesen foglalt állást a felperesnek az ingatlanon létesített felépítményekkel összefüggő megtérítési igénye jogalapjáról. A felépítményeket ugyanis az alperes még az együttműködés fennállása alatt nem pénzbeli hozzájárulásként a S.-M. Kft. tulajdonába adta a felperes tudtával és hozzájárulásával. Ez utóbbi igazolja azt a tény, hogy az eredeti elképzelés szerint a felperes üzletvezetésre jogosult tagja, Cs. A. is a kft. tagja lett volna, és bár végül nem lett az, maga is úgy tekintette, hogy a kft.-t közösen hozták létre, azzal a céllal, hogy a közös vállalkozást segítse (Cs. A. 2001. szeptember 8-án kelt feljegyzése a felperes tagjai és könyvelése részére csatolva a 8. számú jegyzőkönyvhöz). A felépítmények, mint a működés során szerzett dolgok, a felek közös tulajdonába kerültek (Ptk. 571. § (1) bekezdés), birtoklásukra, használatukra, hasznosításukra és a rendelkezésre a Ptk. 572. § (4) bekezdése értelmében - a társasági szerződés eltérő rendelkezése hiányában - a Ptk.-nak a közös tulajdonra vonatkozó szabályait kell alkalmazni. A tag azonban tulajdoni hányadával nem rendelkezhet, és a közös tulajdon megszüntetését csak a társaság megszűnése, illetőleg a tagnak a társaságból való kiválása esetén lehet követelni. Az ezzel ellenkező megállapodás semmis.

A fenti tényállásból és jogszabályi rendelkezésből az a következtetés vonható le, hogy nincs jogi akadálya annak, hogy a polgári-jogi társaság tagjai a működés során szerzett közös tulajdonba került dolgok tulajdonjogát egymásra vagy

harmadik félre átruházzák. Ha erre sor kerül, a dolog többé nem közös tulajdon, hanem annak tulajdonába kerül, akire átruházták. Az adott esetben a közös tulajdonba került dolgok tulajdonjogát átruházták úgy, hogy felperes tulajdoni illetősége előbb az alperesre, majd a S.-M. Kft.-re szállt át. A felek tulajdonjogának megszűnése folytán utóbb a közös tulajdon megszüntetése kizárt. Ez azonban nem érinti a tulajdoni illetőségét átruházó tag, a felperes másik taggal, az alperessel szembeni megtérítési igényét, amely a társaság megszűnésekor esedékessé válik. Igényéről a felperes nem mondott le, ez nem következik a tulajdonjog átruházásához való hozzájárulásának tényéből. Helyesen állapította meg az elsőfokú bíróság, hogy a felperes a tulajdoni illetősége ellenértékét az alperestől nem kapta meg. Nem bizonyította ugyanis az alperes a felperes üzletvezetésre jogosult tagja, Cs. A. és az alperes közötti kölcsönügylet létrejöttét, és annak elszámolásának megtörténtét. Ebben a körben az elsőfokú bíróság a bizonyítékokat helyesen értékelte.

A S.-M. Kft.-be bevitt felépítmények tekintetében a közös tulajdon megszüntetésének szabályai nem alkalmazhatók, de jogszerű a felperes pénzfizetésre irányuló igénye, mégpedig a közös gazdálkodás megszűnésekor fennálló forgalmi értéken, ahogyan az elsőfokú bíróság azt elszámolta.

Az alperes ingatlanán létesült vadhálós kerítés a felek közös tulajdonában maradt. A Ptk. 148. § (1) bekezdése szerinti természetbeni megosztás jelentős értékcsökkenéssel járna, az elsőfokú bíróság által kifejtettekre tekintettel indokolt az, hogy a bíróság azt az alperes tulajdonába adja. Ezért az alperes a Ptk. 148. § (2) bekezdése alapján megfelelő ellenértéket köteles megfizetni.

A Pp. 164. § (1) bekezdése értelmében a felperesnek kellett a perben bizonyítania, hogy hány mangalicát bocsátott rendelkezésre a közös gazdálkodáshoz, hogyan változott a közös gazdálkodás fennállása alatt az állomány, és az állatok gondozásával, takarmányozásával kapcsolatban milyen összegű költség merült fel. A másodfokú bíróság álláspontja szerint a követelése alapjául szolgáló tényeket a felperes nem bizonyította, az elsőfokú bíróság a bizonyítékokat tévesen értékelve állapította meg az induló állatállomány létszámát és a felmerült költségek összegét, és azt, hogy azokat a felek milyen arányban viselték.

Az állatállomány induló létszámát illetően helyesen indult ki az elsőfokú bíróság abból, hogy nem készült leltár az állományról, és nem készült ilyen a közös gazdálkodás megszűnésekor sem, és helyesen állapította meg azt is, hogy a mangalicák létszámának változására semmilyen nyilvántartás nem áll rendelkezésre a perben. Az induló létszámnak nemcsak a közös gazdálkodás megszűnésekor kiadandó állatok illetve ezek értéke szempontjából volt jelentősége, hanem az állattartási költségek, köztük a takarmányozási költségek szempontjából is, amelyek nagysága az állatok létszámától függ. Cs. A. ugyan következetesen 49 db állat átadását állította, e tényállítást alátámasztó előadásai azonban ellentmondásosak voltak. Előbb arra hivatkozott, hogy a felperesnek nem voltak állatai 1999-ben (P.20.251/2003/4. számú jegyzőkönyv 5. oldal), később azt

állította, hogy a felperes is vásárolt mangalicákat, majd az állítólag 1999. őszén készült videofelvétellel kapcsolatban úgy nyilatkozott, hogy azon a felperes saját (nem a Cs. A.-tól haszonkölcsönbe kapott) állatai vannak. Az induló állomány létszámára vonatkozóan is különböző tényelődásokat tett, (40, 60, majd 75 db) és a záró állomány nagyságát is eltérően jelölte meg. A felperes előadásának értékelésénél nem hagyható figyelmen kívül az sem, hogy ez az ellentmondásosság tapasztalható a V 3574147. számú számlával és a 207633. és 207626. számú felvásárlási jeggyel kapcsolatos nyilatkozatoknál is.

Ezekből a nyilatkozatokból az állapítható meg, hogy a felperes üzletvezetésre jogosult tagja, Cs. A. összemosta az induló állományt az állomány változásával, illetve a saját mangalicáit a felperes állítólagos állományával is. A másodfokú bíróság álláspontja szerint az induló állomány létszámának megállapításánál döntő bizonyító ereje az igazságügyi szakértő véleményének van, amelyet az elsőfokú bíróság indokolatlanul mellőzött. Döntő jelentősége azért van, mert a szakvélemény szerint a peres felek által közösen dokumentált - a felek egybehangzó előadásának tekinthető - 2000. április 17-én kelt, mangalicaállomány nyilvántartás alapján nagy valószínűséggel visszakövetkeztethető, hogy 1999. szeptember 1-jén mekkora lehetett, és milyen összetételű volt az induló állomány. Az adatok alapján a tenyészállatok és a tenyészállat jelöltek létszáma az alperes álláspontja szerinti induló létszámnak felel meg, (összesen 15 tenyészállat) így az akkor elvégzett állományváltozási és költségszámítás alapján kapott eredményt tartja a szakértő irányadónak (96. sorszámú szakértői vélemény 1. oldal). A szakértő által figyelembe vett okirati bizonyítékok (24/T/1. és 24/T/2.) és a szakértői vélemény bizonyító erejének megdöntésére az elsőfokú bíróság által a felperes előadását alátámasztóként értékelt bizonyítékok a következők miatt nem alkalmasak:

Az elsőfokú bíróság a felperes állítását alátámasztó bizonyítékként értékelte az 1999. március 4-én kelt adatlapot, amely az 1998. decemberi leltár alapján készült. Azt azonban nem lehet megállapítani, hogy az adatlapon feltüntetett állatok, mangalica fajtájúak voltak-e, és azt sem, hogy az ott megjelölt létszám tartalmazta-e az ebben az időpontban B. L.-nál elhelyezett állatokat, melyek Cs. A. tulajdonában álltak. Az 1998. decemberi állomány ivararánya és korösszetétele nem lehetett azonos a telepre 1999. őszén kihelyezett állomány ivararányával és korösszetételével. Ez az adatlap nem egyezik meg azzal az állománylistával (24/F/1.) sem, amely Cs. A. szerint a telepre kiszállított állatokat tartalmazta, sem az ivararányt, sem a korösszetételt illetően. A 24/F/1. alatti lista szerinti 47 darabból 17 darab vegyes ártányt tüntet fel, amelyeket Cs. A. szerint a S., M.. utcai telepre szállítottak, ott levágtak, és eladtak (24. sorszámú jegyzőkönyv 4. oldal és 6. oldal). Az elsőfokú bíróság által értékelt fényképek, videofelvétel azért nem támasztja alá a felperes előadását, mert azok keletkezésének időpontja nem igazolt, és azokon az összes állat egyszerre nem látható. A videofelvételekkel kapcsolatban maga Cs. A. a felperes tulajdonában lévő állatokra utal, holott egyéb perbeli előadásai szerint 1999. őszén a saját haszonkölcsönbe adott állatait szállították a telepre, a felperes csak később vásárolt mangalicákat.

Az elsőfokú bíróság nem helyesen értékelte a felperes és a S.-M. Kft. között 2000 március 7-én létrejött 15 mangalicára vonatkozó adásvételi szerződés tényét sem. Ez a szerződés a 49 darabos induló állomány tényét a 2000. áprilisi 32 darabos állományhoz képest akkor támasztotta volna alá, ha azt is bizonyította volna a felperes, hogy a S.-M. Kft. állatait 2000. áprilisa előtt a telepről elszállították. Ezt a felperes állította is, de az alperes tagadásával szemben bizonyítani nem tudta. Utal ezzel összefüggésben a másodfokú bíróság arra, hogy F. D. az általa megvásárolt 5 db mangalicát a somogyfajsi telepről szállította el, a megjelölt fülszámú állatok pedig a 2000. áprilisában felvett listán szerepelnek.

Megjegyzi a másodfokú bíróság, hogy az elsőfokú bíróság tévesen állapította meg az ítélet indokolásának 16. oldalán, hogy „az alperes szerint az állatok elszállításra kerültek a vevőhöz, Cs. A. szerint viszont a telepen maradtak”, mert az elszállítás tényét a felperes állította, és az alperes tagadta.

Mindezek alapján a másodfokú bíróság álláspontja szerint a felperes nem tudta bizonyítani, hogy az alperes által elismert 15 állatnál többet szállított a telepre. Ezért a közös gazdálkodás megszűnésekor a Ptk. 578/A. § (1) bekezdése szerinti kötelezettségének az alperes 15 mangalica kiadásával eleget tett, további megtérítési kötelezettsége nincs.

Helyesen hivatkozott az alperes a fellebbezésében arra, hogy a közös gazdálkodás során felmerült és a felperes megtérítési igénye alapjául szolgáló takarmányozási költségek mértékét a szakértő modellszámításának alkalmazásával nem lehet tisztázni, mert a modellszámítás alkalmazhatóságának az induló létszám ismeretén túl feltétele az is, hogy az állomány a szakértő által a számítás alapjául szolgáló feltételek szerint változzon. A modell feltételezte azt, hogy a kiszállított állatok tenyészárt kocsidőkei illetve kan sűdők voltak, az ivararány megítélésénél a szokásos tenyésztői elveket és a három színváltozat meglétét vette alapul. A számítások során az extenzív tartásra jellemző vemhesülési és kocaselejtezési arányokat vette figyelembe, és azt tételezte fel, hogy a malac és hízó elhullás együttesen nem haladta meg a 3 %-ot. A modellszámítás 15 illetve 49 darabos induló állomány figyelembe vételével készült. A perben beszerzett bizonyítékok alapján azonban megállapítható volt, hogy a 15 darabos állomány kihelyezése után a felperes is vásárolt, és szállított további mangalicákat a telepre (M. Gy. és S. É. tanúvallomása, Cs. A. előadása, S. K. Alapítvány 188664. számú bizonylata). A vásárolt állatok kora, ivararánya nem volt tisztázható, viszont tényleges tartásuk a modellszámításhoz képest a tartási költségeket emelte. Ugyanakkor abból a tényből, hogy a 2000. márciusában a S.-M. Kft. tulajdonába került 15 db mangalica a telepen maradt, az következik, hogy ezek tartási költségeit figyelmen kívül kell hagyni, mert ezek a költségek nem a felek közös gazdálkodása körében merültek fel, e költségek megtérítését a felperes a S.-M. Kft.-től igényelhetette volna. A szakértő által figyelembe vett 3 %-os elhullási arány alkalmazhatósága is kétséges. A perben adat merült fel arra, hogy az állományban lopás, sertés kannibalizmus miatt is károk keletkeztek, illetve hogy néhány állat alatt beszakadt a jég, és emiatt pusztult el.

Mindezek alapján az a következtetés vonható le, hogy a tartási költségek összege a szakértő számítása alapján sem állapítható meg. Ezért a Pp. 206. § (3) bekezdésének alkalmazhatósága merül fel, amely szerint a bíróság a kártérítés vagy egyéb követelés összegét a per összes körülményeinek mérlegelésével, belátása szerint határozza meg, ez azonban szükségtelen, ha a költségeket a felek egyenlő arányban kötelesek viselni, mert ez esetben a költség nagyságrendjétől függetlenül elszámolni egymással nem kell, ezért a másodfokú bíróság a tartási költség meghatározását megelőzően előbb ezt a kérdést vizsgálta.

A perben irányadó tényállás szerint az állatok takarmányozásához a szálastakarmányt az alperes, a szemestakarmányt a felperes biztosította. A felperes azt állította, hogy a takarmányozás teljes költségét viselte, mert a szálastakarmány ellenértékét az alperesnek megtérítette. Ebben a körben kellett értékelni a V 3574147 számú készpénzfizetési számlát, mint a felperes költségviselését igazoló okirati bizonyítékot. A számla kiállításakor hatályban volt 1992. évi LXXIV. tv. 43. § (1) bekezdés b) pontja szerint az egyszerűsített számlát készpénzzel vagy készpénz helyettesítő eszközzel történő fizetés esetén a teljesítéssel egyidejűleg kell kibocsátani. Az alperes állításával szemben a perbeli készpénzfizetési számla a fizetés megtörténtét igazolja, további bizonyításra nincs szükség. A Pp. 164. § (1) bekezdése értelmében az alperest terhelte a bizonyítás kötelezettsége arra nézve, hogy ez a számla fiktív volt, tényleges gazdasági esemény nem állt mögötte.

Kiemeli a másodfokú bíróság azt, hogy az említett számlát 1999. július 15-én állította ki az alperes, azon a napon, amikor a felek az együttműködési megállapodást megkötötték. E megállapodásban nem esik szó arról, hogy a szerződésben rögzítettekén túlmenően a felek egyéb szolgáltatásban is megállapodtak. A számla tartalmazza annak az 5 hektár szántóterületnek a megmunkálását is, amelyre az ezen a napon megkötött szerződésben úgy utaltak a felek, hogy az a szerződéskötéskor már rét, vagyis megmunkálni nem kell, a további területet pedig közös költségen művelik meg. Nem adott magyarázatot a felperes arra, hogy az 5 hektár szántóterület megmunkálási költségeként az 1999-ben elfogadható 337.000 forinttal szemben miért 1.344.000 forintot ismert el, és arra sem, hogy mi az oka annak, hogy 1999. július 5-én kiállította az alperes nevére a 2 B 574894. majd július 26-án a 2 B 574892. számú számlákat, melyek együttes összege 1.674.400 forint, amely csaknem azonos az alperes által kiállított számla összegével. E számlák kiállítása azért is magyarázatra szorult volna, mert a későbbi közös gazdálkodás során a felperes az általa biztosított szemestakarmányról további számlákat nem állított ki. Mindezeket a körülményeket és a felperes üzletvezetésre jogosult tagja előadásainak ellentmondásait (a számlát a felperes először ács és segédmunkára kifizetett összegként állította be az 58. számú előkészítő iratban) értékelve a másodfokú bíróság álláspontja szerint az alperes sikeresen bizonyította azt, hogy a felperes részéről 1.680.000 forint költség megtérítésére a készpénzfizetési számla ellenére sem került sor, a számla mögött tényleges gazdasági esemény nem volt. A számla kiállításának oka a támogatási szerződéssel kapcsolatos elszámoláshoz történő felhasználás volt.

A Ptk. 571. § (2) bekezdése szerint a nyereség és a veszteség elszámolása a polgári jogi társaságban évenként történik. Ilyen elszámolás a közös gazdálkodás fennállása alatt a felek között nem volt. Ebből, továbbá abból, hogy a közös gazdálkodás fennállása alatt mindketten hozzájárultak a költségekhez az következik, hogy a mangalicák tartásához szükséges költségeket a felek egyenlő arányban biztosították, ezért a felperes javára megtérítendő költségek nincsenek. Ezért a költségek nagyságától függetlenül a felperes költségek megtérítése iránti igénye megalapozatlan.

Az elsőfokú bíróság ítéletében az alperest egyebek mellett egy Briggs motoros fűkasza és egy Briggs kerti traktor (utánfutóval, adapterekkel) kiadására kötelezte. Ezeket az ingóságokat S. É. nem pénzbeli betétként a S.-M. Kft.-be bevitte, a felperes tudtával és beleegyezésével. A felperes ingók kiadása iránti igénye helyébe az ingóságok értékének megtérítése iránti igénye lépett, ezért a másodfokú bíróság az ingók kiadására kötelezést mellőzte, és az alperest ezek ellenértékének megfizetésére kötelezte.

A másodfokú bíróság egyetért az elsőfokú bíróságnak a felépítmények és az ingóságok értékére, a terménydaráló kiadására és a beszámítási kifogás alaptalanságára vonatkozó indokaival.

A perköltség összegére vonatkozó fellebbezés megalapozott. A 32/2003.(VIII.22.) IM rendelet 2. § (1) bekezdése szerint a fél pernyertessége esetére igényelheti, hogy részére a bíróság az ügyvédi munkadíjának és készkiadásainak címén kötelezze a pervesztes felek a fél és a képviselője között létrejött ügyvédi megbízási szerződésben kikötött megbízási díj megfizetésére. Az alperes jogi képviselője 210/A/1. alatt mellékelte az alperes és közte létrejött megbízási szerződést. A szerződésben a felek abban állapodtak meg, hogy a megbízó csak abban az esetben köteles megbízási díjat fizetni, ha a perben a felperes keresetét a bíróság részben vagy egészben elutasítja. Amennyiben a felperes keresetét a bíróság részben vagy egészben elutasítja, akkor a megbízó az elsőfokú eljárásban az elutasított kereseti követelés 10 %-át kitevő mértékű megbízási díj megfizetésére lesz köteles, az esetleges fellebbezési eljárásban a megbízási díj további 5 %-ot tesz ki.

A megbízási szerződésben kikötött munkadíj nem tekinthető eltúlzottnak figyelemmel arra, hogy a per 2003. novemberében indult, a bíróság 32 tárgyalást tartott, melyeken az alperes jogi képviselője részt vett, és több nagy terjedelmű előkészítő iratot nyújtott be. Ezért a másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletében megállapított perköltség összegét módosította a következők szerint:

A pertárgy értéke 25.450.752 forint volt. A felperes keresete 1.936.322. forint erejéig volt eredményes. Ez után az összeg után a felperest a 32/2003.(VIII.22.) IM rendelet 3. § (2) bekezdés a) pontja alapján 96.816 forint ügyvédi munkadíj illeti meg, figyelemmel arra, hogy az eljárás jelentős részében őt ügyvéd képviselte. Az

alperes 23.514.430 forint erejéig lett pernyertes, ennek 10 %-át, 2.351.440 forintot kitevő ügyvédi munkadíjra tarthat igényt. A két összeg különbözete 2.254.620 forint az alperes javára. A perben összesen 225.340 forint szakértői díj merült fel, melyből az alperes 148.200 forintot, a felperes 77.140 forintot előlegezett. A felperes 8 %-ban, az alperes 92 %-ban tekinthető pernyertesnek, ezért a szakértői díjat ilyen arányban kötelesek viselni. A felperes tehát 207.310 forint, az alperes 18.030 forint szakértői díjat visel. Az alperes által előlegezett összeg az általa viselendő összegnél 130.170 forinttal magasabb, ezt az összeget a felperes köteles az alperesnek megtéríteni. Az elsőfokú perköltség így együttesen 2.384.790 forint. A pernyertesség-pervesztesség arányának megfelelően módosította a másodfokú bíróság a felek által fizetendő illeték összegét.

A fenti indokokra figyelemmel a másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét a Pp. 243. § (2) bekezdése alapján részben megváltoztatta. Az alperes fellebbezése részben eredményes volt, a másodfokú bíróság a Pp. 81. § (1) bekezdése alapján rendelkezett a másodfokú eljárásban felmerült költségek viseléséről.

A fellebbezéssel érintett érték 6.080.222 forint volt. A fellebbezés 4.143.900 forint erejéig volt eredményes, ennek 5 %-a, 207.180 forint a megbízási szerződésben kikötött munkadíj. Az alperes 364.800 forint illetéket rótt le a fellebbezésére. Ebből a fellebbezés eredményességének arányában 248.600 forintot a felperes köteles az alperesnek megtéríteni, így a másodfokú perköltség együttes összege 455.800 forint.

P é c s, 2009. március 11.

Dr. Veszeley Józsefné s.k. a tanács elnöke, Dr. Zóka Ferenc s.k. előadó bíró, Dr. Kovács Ildikó s.k. bíró